004.413:069(477)

Селігей Пилип Олександрович
доктор філологічних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник відділу слов'янських мов
Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0001-9433-0972
Selihey@nas.gov.ua

ЛІНГВІСТИЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ МУЗЕЙ: ПЕРЕВАГИ ТА МОЖЛИВОСТІ ВІРТУАЛЬНОЇ ЕКСПОЗИЦІЇ

Анотація. Стаття висвітлює проблеми оцифрування експозиції традиційних музеїв, зокрема навчальних. Зазначено, що віртуальні музеї стали, по суті, новою формою поширення знань і що нині вони мають значно більше відвідувачів, ніж музеї «реальні». Щоправда, в Україні робота зі створення повноцінних віртуальних музеїв лише починає розгортатися. Проаналізовано переваги, які надає оцифрування музейних фондів. Насамперед це – краще збереження й безпека експозиції, більші можливості для відтворення незбережених експонатів. Віртуальна експозиція уможливлює зручний доступ для мешканців інших міст і країн. Особливо актуальною ця можливість стала під час карантинних заходів, пов'язаних з пандемією COVID-19. Віртуальна експозиція, на відміну від традиційної, підтримує використання музейних ресурсів у цілодобовому режимі. Вона відкриває перспективу залучення конкретного музею до всесвітньої музейної мережі. Відвідувач має змогу або обрати віртуальний тур із запропонованих музеєм, або самостійно «прокласти маршрут» екскурсії відповідно до своїх уподобань. Віртуальні експонати приваблюють своєю видовищністю, більшою оглядовістю й інтерактивністю. Відвідувач отримує ширший доступ до інформації про експонати. Комп'ютерні технології уможливлюють надання інформації різним категоріям: фахівцям, студентам, особам з профільною та непрофільною освітою, школярам. Відзначено, що новітні мультимедійні засоби дають змогу радикально модернізувати традиційні види музейної роботи, вийти далеко за межі класичної моделі музею. Сучасний віртуальний музей – не просто копія експозиції, а самостійне, якісно нове культурне середовище, цифровий інформаційний комплекс, що значно перевершує параметри музеїв традиційного типу. У статті розглянуто перспективи оцифрування фондів Лінгвістичного навчального музею при Інституті філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Заснований 1992 року, музей збирає, досліджує, зберігає та експонує матеріали, що відображують збагачення лінгвістичних знань, для подальшого використання в навчальній та екскурсійній роботі. Нині стоїть питання про віртуалізацію його експонатів відповідно до сучасних тенденцій у розвитку музейної справи.

Ключові слова: віртуальний музей; навчальний музей; віртуальна експозиція; оцифрування експозиції; дистанційне навчання; Лінгвістичний навчальний музей.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. З огляду на стрімкий розвиток цифрових і мультимедійних технологій експорт знань у віртуальний простір відкриває нові шляхи для досягнення цілей науково-освітньої політики. Інтернет упевнено стає провідним засобом пізнавання, інтелектуального та духовного зростання особистості. І якщо сьогодні освітній, науковий чи будь-який інший культурний заклад не має повноцінного представництва в мережі, він неминуче випадатиме з поля громадської уваги, втрачатиме свою аудиторію, особливо серед учнівської та студентської молоді, яка вже давно «перемістилась» у віртуальний простір і «живе» там. Діяльність такого закладу не даватиме відчутних результатів, а сам він урешті-решт маргіналізується й утратить статус закладу культури.

© П.О. Селігей, 2022.

Без використання інтернет-ресурсів важко уявити роботу сучасних музейних установ. Практично всі музеї на Заході вже виставили свої колекції у віртуальному просторі. Відвідати їх можна не виходячи з дому: здійснити віртуальну мандрівку музейними залами, прослухати на комп'ютері чи смартфоні розповідь екскурсовода, навіть зробити селфі-світлину поряд з експонатами. Уже сьогодні кількість відвідувачів віртуальних музеїв значно перевищує кількість відвідувачів «реальних» музеїв. Починаючи з першої половини 2020 р., з огляду на пандемію COVID-19 та оголошені урядами різних країн карантинні заходи відвідуваність віртуальних музеїв різко зросла. Провідні музеї світу надали безкоштовний доступ користувачам з усього світу до своїх віртуальних експозицій. Оцифрування та віртуалізація музейних фондів стали, по суті, новою, прогресивною формою трансляції духовної культури. Звідси постає комплекс актуальних проблем розбудови віртуальної експозиції на основі експозиції традиційної. Проаналізувати їх – одне із завдань пропонованої статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досвід створення та діяльність віртуальних музеїв проаналізовано й узагальнено в багатьох працях українських та зарубіжних авторів. Тему використання віртуальних музеїв у практиці середньої та вищої освіти неодноразово піднімав і журнал «Інформаційні технології і засоби навчання».

Зазначені публікації стосуються досить широкого кола теоретичних і прикладних аспектів роботи віртуальних музеїв:

- віртуальна реальність як інструмент пізнання, культурного розвитку й активізації творчих здібностей людини [3], [7], [8];
- віртуальний музей як соціокультурний інститут та інформаційно-навчальне середовище [1] – [3], [5];
- історія становлення та функціонування віртуальних музеїв [4], [9], [13];
- класифікація та типологія віртуальних музеїв [2], [9], [13];
- особливості дистанційного сприйняття музейної інформації користувачами Інтернету [5], [12];
- переваги цифрових музеїв та віртуальних експонатів [9] – [11];
- інноваційні педагогічні технології в роботі віртуальних музеїв [14], [16] – [18];
- пізнавально-дидактичний потенціал віртуальних музеїв [1], [3], [6], [14];
- концептуальні засади та етапи створення віртуальних музеїв, методичні та технічні аспекти розбудови їх експозиції [5], [15], [16], [18];
- економічна результативність роботи віртуальних музеїв [10], [11], [13];
- віртуальний музей як новий засіб просування комерційних і некомерційних організацій [2], [10].

За результатами цих досліджень, поняття віртуального музею можна визначити як *різновид вебсайту, створений засобами комп'ютерних технологій та музейного проєктування з метою експозиції в інтернеті цифрових версій предметів матеріальної та нематеріальної культури*. Поряд з терміном *віртуальний музей* уживаються й синонімічні терміни *комп'ютерний музей, мультимедійний музей, електронний музей, вебмузей, інтернет-музей, онлайн музей*, хоч вони залежно від контексту можуть мати семантичні відмінності. Наприклад, перші три з перелічених термінів не обов'язково передбачають, що музей розташовано в Інтернеті. Якщо віртуальний музей існує поряд з «реальним» прототипом, для його позначення частіше використовують термін *віртуальна філія музею* або *віртуальний варіант експозиції*.

З аналізу літератури зрозуміло, що світова тенденція інформатизації всіх сфер життя активно поширюється і на музейництво. У країнах Західної Європи та США перші віртуальні музеї запрацювали з кінця XX ст. З того часу їх кількість дедалі зростає. І якщо традиційним музеям іноді закидають застарілість, малу відвідуваність,

то віртуальні музеї, навпаки, зазнають нині розквіту та невпинного збільшення кількості відвідувачів. У кошторисах великих музеїв західних країн видатки на створення цифрових експозицій постійно збільшуються.

Практика роботи віртуальних музеїв за кордоном засвідчує, що вони здатні успішно виконувати цілу низку суспільно важливих функцій: комунікативну, навчальну, культурну, мотиваційну. Інакше кажучи, віртуальні музеї задовольняють потребу людей у науковій інформації, засвоєнні культурної спадщини, вони розширяють світогляд, розвивають пізнавальні здібності та інтереси, плекають патріотизм і національну свідомість, заохочують до творчої, пошуково-дослідницької діяльності.

В Україні процес створення віртуальних музеїв розгортається дещо уповільнено, з відставанням. Хоч на «Музейному порталі» представлено віртуальні тури понад 200 українськими музеями [19], усе ж повноцінними віртуальними музеями їх назвати важко: це радше віртуальна екскурсія, яка або не відтворює всієї експозиції або відтворює її без належної якості (не проглядаються дрібні деталі, бракує супровідної розповіді екскурсовода). Що ж до власне віртуальних музеїв, то їх в Україні поки що небагато: нематеріальної культурної спадщини [20], спадщини князів Острозьких [21], музеї Бориса Грінченка [22], Української Народної Республіки [23], Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка [24], персональних комп'ютерів [25] та деякі інші. Їх пізнавальний і технічний рівень різний.

Навчальних віртуальних музеїв при закладах вищої освіти теж поки що одиниці, до того ж у своїй більшості вони не надто відомі («не розкручені»). Зазвичай такі музеї розбудовуються руками ентузіастів — випускників чи працівників навчального закладу. Інколи частину роботи доручають студентам або школярам. Але без фахового педагогічного керівництва кінцевий продукт, на жаль, часто-густо хибує на непрофесіоналізм, несе на собі непозбувний відбиток аматорства. В ідеалі оболонку віртуального музею повинні створювати програмісти, а наповнення — досвідчені науково-педагогічні та музейні працівники.

Отже, не буде перебільшенням сказати, що в нашій країні робота зі створення повноцінних віртуальних музеїв, по суті, лише починає розгортатися. Технічна модернізація, оцифрування експозиції, упровадження інших інформаційних та інтерактивних технологій — нагальні завдання, що стоять перед українським музейництвом сьогодні.

Мета статті. У цій розвідці ми проаналізуємо переваги та нові можливості, що їх відкриває оцифрування та віртуалізація фондів Лінгвістичного навчального музею при Інституті філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. А також розглянемо, як за допомогою сучасних інтернет-технологій ефективно вирішуються традиційні проблеми музейної діяльності.

2. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час дослідження використано методи: 1) контент-аналізу наукової та навчально-методичної літератури – з метою визначити або уточнити сутнісні характеристики понятєвого апарату дослідження (*віртуальний музей, віртуальна експозиція, функціонування віртуального музею в сучасному інформаційно-навчальному середовищі* тощо); 2) теоретичного аналізу – з метою узагальнити й систематизувати перспективні ідеї з питань розбудови експозиції віртуального музею, з'ясувати переваги та нові можливості віртуальних музеїв порівняно з традиційними; 3) *науково-педагогічної екстраполяції* – з метою застосувати корисний досвід роботи різнопрофільних віртуальних музеїв при створенні віртуального музею лінгвістичного профілю.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Лінгвістичний навчальний музей при Інституті філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі – ЛНМ) створено 1992 р. Це перша у світі музейна установа мовознавчого профілю. Майже три десятиліття ЛНМ збирає, досліджує, зберігає та експонує матеріали, що відображають збагачення лінгвістичних знань, особливо на стику наук, з метою подальшого використання в навчальній та екскурсійній роботі. Експозицію організовано на засадах метатеорії мовознавства, що її розробив, обґрунтував і впровадив у навчальну практику професор КНУ імені Тараса Шевченка, відомий лінгвіст, знавець кількох десятків різносистемних мов, завідувач музею Костянтин Миколайович Тищенко [26].

За час існування ЛНМ безперервно поповнювався наочними матеріалами про мови світу та мовознавство. Ідеться про кольорові таблиці, мапи, схеми, графіки, ілюстрації, зразки текстів, звукозаписи тощо. Нині їх об'єднано в п'ять фондів: 1) графічні експонати; 2) мовні звукозаписи; 3) об'ємні експонати; 4) бібліотечний фонд; 5) фонд предметів культури.

При проєктуванні віртуального музею слід продумати й обґрунтувати його структуру, визначити способи представлення експонатів. Прообразом експозиції віртуального музею є експозиція реального музею. На сьогодні вона складається з таких розділів і підрозділів:

I. Системний курс мовознавства: 1. Метатеорія мовознавства. 2. Мови світу. 3. Діалекти. 4. Ідіолекти. 5. Мовні структури. 6. Мовні знаки. 7. Виникнення мови, історія мов).

II. Галерея мов світу: 1. Слов'янська група. 2. Германська група. 3. Романська група. 4. Інші індоєвропейські мови (грецька, вірменська, латиська, литовська, кельтські, албанська тощо). 5. Індоіранські мови.

III. Історія письма: ідеографічні системи Китаю, давньої Асирії; силабічне письмо Японії, Кореї, Індії, Ефіопії; консонантне письмо семітських народів (квадратне письмо івриту, арабське, самаритянське, фінікійське письмо); алфавітне письмо греків, вірмен, грузинів; історія розвитку латинського й кириличного письма; вторинні види мовного вираження (стенографія, телеграфна морська азбука, алфавіт Брайля, жестова система глухонімих тощо).

III. Хронологічні параметри української мови. Історія запозичень власних і загальних назв в українську мову.

IV. Вітрини змінної експозиції, тематичні виставки, оглядові заняття: «Новий статус української мови», «Мови Близького й Далекого Сходу», «Букварі мовами світу», «Комп'ютерна лінгвістика», «Мова й культура Італії», «Погляд на Іран», «Фінська мова», «Валлійська мова», «Баскійська мова», «Бретонська мова», «Фризька мова», «Нідерландська мова», «Мови Африки», «Класики загального мовознавства», «Поліглоти минулого й сучасності» тощо [докладніше: 27].

Як бачимо, зміст і структура ЛНМ покликані сприяти досягненню трьох цілей: наукової, освітньої, просвітницької. У музеї започатковано нову галузь дидактики, що спирається на синоптичний метод викладання. У чому він полягає? На відміну від хронологічно послідовних аудиторних занять, навчальна інформація в музеї доступна для одночасного і вибіркового індивідуалізованого огляду та сприйняття (рис. 1). Експонати забезпечують як загальне ознайомлення з мовознавством у цілому, так і глибше вивчення кожної із семи його галузей. Експонати надаються для ефективного повторення та перегрупування знань напередодні іспиту. Фіксуючи саме́ місце або ділянку розміщення експонату, студент краще запам'ятовує й місце теми (поняття) у складі системи лінгвістичних знань. Що ж до відвідувачів — професійних лінгвістів, то

синоптичне унаочнення дає їм змогу сприймати наукову ідею відразу, а це уможливлює плідну наукову дискусію. Отже, застосований у музеї синоптичний метод – реальних шлях забезпечити індивідуалізацію сприйняття та навчання. Оцифрування фондів, як ми очікуємо, дасть іще більші можливості для ефективного застосування синоптичного методу.

Рис. 1. Фрагмент експозиції Лінгвістичного навчального музею Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Музей має власний сайт [28], проте нині стоїть питання про віртуалізацію основної частини експозиції. Трирічний науковий проєкт «Лінгвістичний навчальний музей КНУ імені Тараса Шевченка: роль у гармонізації багатокультурного інформаційного простору» (керівник – професор К. М. Тищенко) передбачає оцифрування експонатів, осучаснення сайту та розширення експозиції відповідно до нових досягнень і сучасних тенденцій у світовій лінгвістиці. Програмне забезпечення й інші технічні засоби дадуть можливість осучаснити, збагатити й урізноманітнити експозицію. Тож віртуальний музей, з одного боку, відтворює реальний музей, а з іншого — сам може стати моделлю реального музею. За його образом і подобою, якщо виникне потреба, можна створити в майбутньому його матеріальний аналог.

Далі розглянемо, як за допомогою оцифрування та віртуалізації фондів можна вирішити традиційні проблеми музейної діяльності.

Одна з найперших проблем – збереження та безпека експонатів. У переважній більшості музеїв кількість одиниць зберігання значно перевищує експозиційні можливості приміщень. Через це певний, а часом і чималий масив експонатів зберігається в сховищах (запасниках). У постійній експозиції їх немає, відвідувачі їх не бачать. Так, практично в кожному з п’яти фондів ЛНМ лишаються невиставленими експонати. Віртуалізація музейних фондів дає змогу успішно вирішити цю проблему. Віртуальна експозиція не прив’язана до жодного приміщення, зберігання експонатів не займає фізичного простору, зникають перешкоди для поповнення колекції новими експонатами. Якщо фонди традиційного музею заледве вміщують більше кількох тисяч одиниць, то у віртуальної експозиції ці можливості, по суті, безмежні. Зникає й проблема збереження експонатів, адже вони існують не у фізичному, а в електронному вигляді й легко надаються для резервного копіювання. Стан непридатності їм не загрожує. Музейна колекція надійно збережеться для наступних поколінь.

Перевага віртуальних музеїв – більші можливості для відтворення експонатів, оригінали яких не збереглися або збереглися лише частково. Прикладом тут може бути віртуальний музей Стародавнього Риму [29]. За допомогою 3D-графіки та комп’ютерних спецефектів тут реалістично відтворено панорами міста, капітолійський храм Зевса, підземні камери Колізею, галерею імператора Коммода, типажі давніх

римлян, їхній щоденний побут тощо. Стосовно тематики ЛНМ, це могли б бути, скажімо, звукозаписи згаслих мов або зразки давнього письма.

Віртуальна експозиція уможливлює ширший і швидший доступ до своїх експонатів. Сучасні інформаційні технології дозволяють розповсюджувати музейну інформацію далеко за межами музеїв, тобто забезпечують легку досяжність культурних об'єктів. Будь-хто незалежно від свого місцеперебування може відвідати віртуальну експозицію, реальний прототип якої розташовано на дуже далекій відстані. Через простоту й оперативність дистанційного передавання музейної інформації вже не так гостро стоїть необхідність транспортувати експонати в інші регіони та країни для проведення виїзних виставок. Відповідно зникають ризики псування чи втрати експонатів.

Зручний, безперешкодний доступ до столичних музеїв особливо важливий для мешканців периферії (обласні центри, малі міста, райцентри, селища, села), надто для осіб з обмеженими матеріальними чи/та фізичними можливостями. Прагнучи долучитися до джерел української та світової культурної спадщини, ці суспільні прошарки істотну частину вільного часу проводять у мережі. Наявність у традиційних музеїв віртуальних експозицій здатна задовольнити їх природну потребу в самоосвіті та саморозвитку.

Віртуальна експозиція робить доступним музей і для мешканців інших країн. Оглянути її можна з будь-якого куточка земної кулі. Особливо актуальною ця можливість стала під час пандемії COVID-2019, яка завирувала буквально на наших очах. Вона паралізувала практично все освітнє та культурне життя, примусивши його перемістити в інтернет. Тож більшість провідних музеїв світу (серед них: Лувр, Галерея Уффіці, Сікстинська капела, Музей акрополя, Музей мистецтва Метрополітен тощо) запросили переглянути свої експозиції в режимі онлайн – безкоштовно, без черг, без територіальних і хронологічних обмежень.

У минулі роки в ЛНМ побували такі поважні гості, як академік О. Пріцак (США), професор Ю. Афанасьєв (Росія), К. Ажеж (Франція), М. Уокер (Великобританія), П. Бертінетто (Італія), Б. Рютерс (Німеччина), М. Ґхош (Індія), науковці з Алжиру, Тайваню, Кореї, Греції, посли європейських держав, дипломати з Ірану, Китаю, Фінляндії, Норвегії тощо. Загалом же за роки існування в музеї побувало понад 12 тисяч відвідувачів, для яких проведено сотні екскурсій. Оскільки за тематичною широтою і високим науковим рівнем ЛНМ досі не має собі рівних у світі [30, с. 12], ми очікуємо, що віртуальна експозиція не лише зацікавить іноземців, а й заохотить їх приїхати в Україну, щоб оглянути експозицію реальну.

Віртуальна експозиція відкриває перспективу залучення ЛНМ до світової музейної системи. Нині на міжнародному рівні триває створення бази даних культурної спадщини людства, що в майбутньому дасть змогу об'єднати всі музеї світу в одну мережу. Звісно, для цього має бути підготовлена експозиція не лише українською мовою, а й мовами міжнародного спілкування.

Віртуальна експозиція підтримує використання музейних ресурсів у цілодобовому режимі. Її доступність не переривається ні на хвилину. Завітати в музей можна не лише в робочі, а й у вихідні та святкові дні. Зникають часові обмеження для знайомства з експонатами. У реальному музеї протягом дня буває не більше сотні відвідувачів, тоді як у музеї віртуальному їх щоденна кількість може перевищувати тисячу осіб. У масштабах року ця різниця ще більш відчутна. До того ж авдиторія віртуальної версії музею здатна розширюватись за рахунок того, що його матеріали, будучи поширеними відвідувачем у соцмережах, досягають родичів, друзів, знайомих.

З'являються нові можливості для огляду експозиції. Відвідувач має змогу або обрати віртуальний тур із запропонованих музеєм, або самостійно «прокласти

маршрут» відвідин відповідно до своїх уподобань і запитів. Віртуальні експонати приваблюють своєю видовищністю. Тут і панорами з високою роздільною здатністю, і яскраві ілюстрації (таблиці, схеми, мапи, світлини), і ефектні «живі картинки» – усе це забезпечує експозиції широку оглядовість та інтерактивність. Завдяки системі навігації виникає ефект присутності: маніпулюючи мишею, користувач може миттєво пересуватися з однієї точки в іншу, а завдяки можливостям 3D-візуалізації – оглядати панорами під кутом до 360 градусів, детально вивчати експонати з різних ракурсів. Занурення у «віртуальну реальність» загострює процес осмисленого споглядання, залишає більш глибоке емоційне враження, експонати сприймаються якісніше і цікавіше.

Проте віртуальна експозиція – це не тільки більша видовищність, а й більша інформативність. Відвідувач отримує ширший і швидший доступ до всебічної, науково обґрунтованої інформації про експонати, а також до пошуку потрібних експонатів. Комп'ютерні технології уможливлюють надання інформації для різних категорій відвідувачів: фахівців-лінгвістів, студентів-лінгвістів, осіб з гуманітарною та негуманітарною освітою, школярів тощо. Зрозуміло, що обсяг інформації може бути значно більшим, ніж зазвичай встигає надати «живий» екскурсовод під час екскурсії, і що ця інформація може надаватися різними мовами.

Попри всі плюси віртуального музею, важливо розуміти, що це – суто технічний засіб поширення наукової та культурної інформації і що він далеко не в усьому здатен відтворити реальну музейну атмосферу, повністю замінити процес «живого» сприйняття оригінальних експонатів і спілкування з екскурсоводом. Важливо інше: відвідини віртуальної експозиції мають заохотити користувача побувати в реальному музеї, вирішивши попередньо, що саме він хотів би там оглянути.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Підсумовуючи сказане, ще раз підкреслимо: віртуальні музеї ставлять перед собою ті самі цілі, що й музеї традиційні, – збереження, демонстрацію, вивчення експонатів. Проте інструментарій для досягнення цих цілей більш багатий і розмаїтий. Новітні мультимедійні засоби дають змогу радикально модернізувати традиційні види музейної роботи, вийти далеко за межі класичної моделі музею. Сучасний віртуальний музей – це не просто інтернет-філія реального музею, не просто копія експозиції, а самостійне, якісно нове культурне середовище, цифровий інформаційний комплекс, що значно перевершує параметри музеїв традиційного типу.

Інтерактивні технології відчутно розширюють просвітницький ресурс експозиції, збільшують доступність наукових (зокрема й мовознавчих) знань, надають їм відкритого, публічного характеру. Потенційно відомість віртуального музею не має обмежень, адже він гостинно відчиняє двері перед усіма мешканцями планети без жодних обмежень на громадянство, національність, освіту, вік тощо. Віртуальний музей працюватиме багато десятиліть. Його переваги підносять нас на якісно новий рівень збереження та передання нащадкам культурної спадщини України.

Сподіваємось: зі створенням віртуальної версії ЛНМ його досвід і структура зможуть стати зразком для тих лінгвістичних музеїв світу, що тільки перебувають на стадії проєкту. Перспективи подальших досліджень убачаємо в поглибленому аналізі особливостей використання віртуальної експозиції ЛНМ в освітньому та дослідницькому процесі. Ці особливості плануємо розглянути в окремій статті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

[1] О. Е. Анісімова, "Використання можливостей віртуального музею у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів", *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*, вип. 50, с. 7-11, 2014.

[2] В. Борисов, "Віртуальний музей педагогічного університету: можливості та перспективи" *Гуманізація навчально-виховного процесу*. Вип. 48. С. 11–14, 2009.

[3] О. П. Головач, "Сучасні педагогічні технології: віртуальний музей", *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, вип. 6, с. 186–191, 2014.

[4] С. Ю. Куценко, "Становлення та розвиток інтернет-ресурсів музеїв України", автореф. дис. ... канд. іст. наук, Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького, Черкаси, 2017, 20 с.

[5] Т. В. Оніпко, Н. В. Семергей, "Сучасні інформаційні технології музейної справи" на *I Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції "Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації"*, Полтава, 2016, с. 113–118.

[6] В. Тимчина, Н. Тимчина, "Моделювання сучасних уроків засобами віртуальних музеїв", *Нова педагогічна думка*, № 1, с. 36–38, 2017.

[7] Antonaci, M. Ott, Fr. Pozzi, "Virtual museums, cultural heritage education and 21st century skills", in *Learning & Teaching with Media Technology*. Genova, 2013, pp. 185–194.

[8] L. Barbieri, F. Bruno, M. Muzzupappa, "Virtual museum system evaluation through user studies" *Journal of Cultural Heritage*, vol. 26, pp. 101–108, 2017.

[9] J. H. Falk, L. D. Dierking, *The museum experience revisited*. London & New York: Routledge, 2016.

[10] *Museums in a Digital Age*, Ross Parry, Ed. London & New York: Routledge, 2013.

[11] S. Pescarin, "Museums and virtual museums in Europe: reaching expectations" *Research and Information Technology*, no. 4, pp. 131–140, 2014.

[12] S. Sundar, "Communicating art, virtually! Psychological effects of technological affordances in a virtual museum", *International Journal of Human-Computer Interaction*, vol. 31, no. 6, pp. 385–401, 2015.

[13] Т. Е. Максимова, *Виртуальные музеи: типология и функциональная специфика*. Москва, Эконинформ, 2014.

[14] Н. Л. Панина, Н. Ю. Бартош, В. В. Казаков, А. В. Верещагина, "Виртуальный музей в учебном процессе", *Вестник Новосиб. гос. ун-та. Серия: Информационные технологии*, Т. 11, Вып. 1, с. 105–112, 2013.

[15] Н. Т. Задорожна, С. Г. Литвинова, "Методологія створення і координування віртуальних предметних спільнот на базі веб-технологій", *Інформаційні технології і засоби навчання,* Том 29, № 3, 2012. [Електронний ресурс]. Доступно: https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/670/505

[16] О. Є. Кравчина, "Проектування інформаційного середовища загальноосвітнього навчального закладу", *Інформаційні технології і засоби навчання,* Том 11, № 3, 2009. [Електронний ресурс]. Доступно: https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/55/41

[17] І. Д. Малицька, "Місце інформаційно-комунікаційних технологій в загальній середній школі зарубіжних країн (зарубіжний досвід)", *Інформаційні технології і засоби навчання,* Том 17, № 3, 2010. [Електронний ресурс]. Доступно: https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/235/221

[18] М. Ю. Продайко, "Засоби інформаційно-комунікаційних технологій як умова підвищення якості самостійної роботи студентів", *Інформаційні технології і засоби навчання,* Том 31, № 5, 2012. [Електронний ресурс]. Доступно: https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/661/537

[19] Музейний портал. Музеї України [Електронний ресурс]. Доступно: https://museum-portal.com/ua/museums

[20] Віртуальний музей нематеріальної культурної спадщини України [Електронний ресурс]. Доступно: http://www.virtmuseum.uccs.org.ua

[21] Віртуальний музей спадщини князів Острозьких. [Електронний ресурс]. Доступно: https://ostvr.com/uk

[22] Віртуальний музей Бориса Грінченка. [Електронний ресурс]. Доступно: http://wiki.kubg.edu.ua/Віртуальний_музей

[23] Віртуальний музей УНР. [Електронний ресурс]. Доступно: https://muzejunr.io.ua

[24] Віртуальний музей Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка. [Електронний ресурс]. Доступно: http://labs.journ.univ.kiev.ua/spring2017/

[25] Віртуальний музей персональних комп'ютерів. [Електронний ресурс]. Доступно: https://sites.google.com/site/virtualnijmuzejpk/

[26] К. М. Тищенко *Метатеорія мовознавства*. Київ, Основи, 2000.

[27] Міжфакультетський Лінгвістичний навчальний музей Київського університету. Склад об'єкта. Експозиція. [Електронний ресурс]. Доступно: http://linguist.univ.kiev.ua/museum/book/appendix.html

[28] Сайт Лінгвістичного навчального музею Київського національного університету імені Тараса Шевченка. [Електронний ресурс]. Доступно: http://www.langs.com.ua/index.htm
[29] Museo 3D Rewind Rome TM. [Електронний ресурс]. Доступно: http://www.prolocoroma.it/museo-3d-rewind-rome-tm/
[30] *Language museums of the world: Institutions, websites, memorials*, Ottar Grepstad, Ed. Ørsta: Centre for Norwegian Language and Literature, 2018.

Матеріал надійшов до редакції 19.10.2020 р.

LINGUISTIC EDUCATIONAL MUSEUM: ADVANTAGES AND OPPORTUNITIES OF VIRTUAL EXPOSITION

Pylyp O. Selihey
Doctor of Philological Sciences, Senior Researcher,
Leading Researcher at the Slavic Languages Department
O. O. Potebnia Institute of Linguistics, the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine
ORCID ID 0000-0001-9433-0972
Selihey@nas.gov.ua

Abstract. The article covers the problems of digitizing the exposition of traditional museums, in particular educational ones. It is noted that virtual museums have become, in fact, a new form of knowledge dissemination, and now they have much more visitors than "real" museums. However, in Ukraine the work on creating full-fledged virtual museums is just beginning to unfold. The advantages of digitization of museum collections have been analyzed. This is primarily the best preservation and safety of exhibits, as well as great opportunities for reproduction of unpreserved exhibits. The virtual exposition provides quick access to residents of other cities and countries. This opportunity became especially relevant during the quarantine measures associated with the COVID-2019 pandemic. The virtual exposition supports the use of museum resources around the clock. It opens up the prospect of involving a museum in the worldwide network of museums. The visitor can either choose a virtual tour from those offered by the museum, or independently route the tour himself according to his preferences. Virtual exhibits attract with their spectacularity, better visibility and interactivity. The visitor gets wider access to information about the exhibits. Computer technologies make it possible to provide information for various categories: specialists, students, persons with specialized and non-specialized education, schoolchildren. It is noted that the latest multimedia tools allow to modernize traditional types of museum work and to go beyond the classical model of the museum. A modern virtual museum is not just a copy of an exposition, but an independent, qualitatively new cultural environment, a digital information complex that surpasses the parameters of traditional museums. The article discusses the prospects of digitizing the funds of the Linguistic Educational Museum at the Institute of Philology of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. Founded in 1992, the museum collects, researches, preserves and exhibits materials reflecting the enrichment of linguistic knowledge for further use in educational and excursion work. There is the issue of the virtualization of its exhibits in accordance with modern trends in the museum development.

Keywords: virtual museum; educational museum; virtual exposition; digitization of exposition; distance learning; Linguistic educational museum.

REFERANCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

[1] O. E. Anisimova, "Using the opportunities of a virtual museum in the professional training of future teachers", *Psyhologo-pedagogichni problemy sil's'koi' shkoly*, issue 50, pp. 7–11, 2014. (in Ukrainian)
[2] V. Borysov, "A Virtual Museum of the Pedagogical University: Opportunities and Perspectives" *Gumanizacija navchal'no-vyhovnogo procesu*, issue 48. pp. 11–14, 2009. (in Ukrainian)
[3] O. P. Golovach, "Modern pedagogical technologies: virtual museum", *Visnyk Zhytomyrs'kogo derzhavnogo universytetu imeni Ivana Franka*, issue 6, pp. 186–191, 2014. (in Ukrainian)
[4] S. Ju. Kutcenko, "Formation and development of Internet resources of museums in Ukraine", Avtoref. dys. … kand. ped. nauk, Nat. un-t im. Bohdana Khmelnitskoho, Cherkasy, 2017, 20 p. (in Ukrainian)

[5] T. V. Onipko, and N. V. Semergej, "Modern information technologies in museum business" на *I Vseukrai'ns'kij naukovo-praktychnij Internet-konferencii' "Dokumentno-informacijni komunikacii' v umovah globalizacii"*, Poltava, 2016, pp. 113–118. (in Ukrainian)
[6] V. Tymchyna, and N. Tymchyna, "Modeling modern lessons by means of virtual museums", *Nova pedagogichna dumka*, no. 1, pp. 36–38, 2017. (in Ukrainian)
[7] Antonaci, M. Ott, and Fr. Pozzi, "Virtual museums, cultural heritage education and 21st century skills", in *Learning & Teaching with Media Technology*. Genova, 2013, pp. 185–194. (in English)
[8] L. Barbieri, F. Bruno, and M. Muzzupappa, "Virtual museum system evaluation through user studies" *Journal of Cultural Heritage*, vol. 26, pp. 101–108, 2017. (in English)
[9] J. H. Falk, and L. D. Dierking, *The museum experience revisited*. London & New York: Routledge, 2016. (in English)
[10] *Museums in a Digital Age*, Ross Parry, Ed. London & New York: Routledge, 2013. (in English)
[11] S. Pescarin, "Museums and virtual museums in Europe: reaching expectations" *Research and Information Technology*, no. 4, pp. 131–140, 2014. (in English)
[12] S. Sundar, "Communicating art, virtually! Psychological effects of technological affordances in a virtual museum", *International Journal of Human-Computer Interaction*, vol. 31, no. 6, pp. 385–401, 2015. (in English)
[13] T. E. Maksimova, *Virtual museums: typology and functional specificity*. Moscow, Econ-inform, 2014. (in Russian)
[14] N. L. Panyna, N. Ju. Bartosh, V. V. Kazakov, and A. V. Vereshhagyna, "Virtual museum in the educational process", *Vestnik Novosib. gos. un-ta. Serija: Informacionnye tehnologii*, vol. 11, issue 1, pp. 105–112, 2013. (in Russian)
[15] N. T. Zadorozhna, and S. G. Lytvynova, "Methodology for the creation and coordination of virtual subject communities based on web technologies", *Information Technologies and Learning Tools*, vol. 29, no. 3, 2012. [Online]. Available: https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/670/505 (in Ukrainian)
[16] O. Je. Kravchyna, "Designing the information environment of a general educational institution", *Information Technologies and Learning Tools*, vol. 11, no. 3, 2009. [Online]. Available: https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/55/41 (in Ukrainian)
[17] I. D. Malitska, "The place of information and communication technologies in general secondary schools in foreign countries (foreign experience)", *Information Technologies and Learning Tools*, vol. 17, no. 3, 2010. [Online]. Available: https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/235/221 (in Ukrainian)
[18] M. Ju. Prodajko, "Means of information and communication technologies as a condition for improving the quality of students' independent work", *Information Technologies and Learning Tools*, vol. 31, no. 5, 2012. [Online]. Available: https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/661/537 (in Ukrainian)
[19] Museum portal. Museums of Ukraine. [Online]. Available: https://museum-portal.com/ua/museums (in Ukrainian)
[20] Virtual Museum of the Intangible Cultural Heritage of Ukraine. [Online]. Available: http://www.virtmuseum.uccs.org.ua (in Ukrainian)
[21] Virtual Heritage Museum of the Princes of Ostrog. [Online]. Available: https://ostvr.com/uk (in Ukrainian)
[22] Boris Grinchenko Virtual Museum. [Online]. Available: http://wiki.kubg.edu.ua/Віртуальний_музей (in Ukrainian)
[23] UPR Virtual Museum. [Online]. Available: https://muzejunr.io.ua (in Ukrainian)
[24] Virtual Museum of the Institute of Journalism of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. [Online]. Available: http://labs.journ.univ.kiev.ua/spring2017/ (in Ukrainian)
[25] Virtual Museum of Personal Computers. [Online]. Available: https://sites.google.com/site/virtualnijmuzejpk/ (in Ukrainian)
[26] K. M. Tyshchenko, *Metatheory of linguistics. Kyiv, Osnovy*, 2000. (in Ukrainian)
[27] Interfaculty Linguistic Educational Museum of Kyiv University. Object composition. Exposition. [Online]. Available: http://linguist.univ.kiev.ua/museum/book/appendix.html (in Ukrainian)
[28] Website of the Linguistic Educational Museum of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. [Online]. Available: http://www.langs.com.ua/index.htm (in Ukrainian)
[29] Museo 3D Rewind Rome TM. [Online]. Available: http://www.prolocoroma.it/museo-3d-rewind-rome-tm/ (in Italian)
[30] *Language museums of the world: Institutions, websites, memorials*, Ottar Grepstad, Ed. Ørsta: Centre for Norwegian Language and Literature, 2018. (in English)

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.